

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαί. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

14 Δεκεμβρίου 1886

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ

Διήγημα

Δ΄

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμε. φύλλον.]

Ἄμ' ἀπελθούσης τῆς Βαλεντίνης ὁ ζωγράφος ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἄπὸ τῶν πρώτων λέξεων τὸ πρόσωπόν του ἐφαιδρύνθη ὑπὸ εὐαρεσκείας. Ἴδου δὲ τί εἶχεν ἀναγνώσῃ ἀστραπηδόν.

«Ἐν Παρισίοις τῇ 17 Ἰουλίου 1876.

» Ἀγαπητέ μου θεῖε καὶ πάτερ»,

» Ἡ ἐπιστολή μου αὕτη δὲν θὰ φθάσῃ πολὺ πρὸ ἐμοῦ, διότι ἔρχομαι διὰ τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἣτις θὰ μ' ἐπιτρέψῃ νὰ σας ἀσπασθῶ σήμερον περὶ τὰς ἑπτὰ...»

Ὁ ζωγράφος διακόψας τὴν ἀνάγνωσιν διενοήθη:

— Περὶ τὰς ἑπτὰ;... Ἄμ' ἡ Βαλεντίνη, ἡ ὁποία... Θὰ τῆς γράψω δύο λέξεις. Ἐπειτα δὲ ἐπανελάβε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς:

«... Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἔπρεπε νὰ εἶμαι αὐτοῦ, ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ μείνω διὰ τὴν ἀποπερατώσω μίαν ὑπόθεσιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐκβασίς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ σας χαροποιήσῃ. Ἐνθυμείσθε τί με εἴχετε συμβουλευθῆ ἄλλοτε, νὰ προσπαθῆσθε νὰ ξεφορτωθῶ διὰ νόμου τὸ βδελυρὸν ὄνομά μου, καὶ νὰ το ἀντικαταστήσω δι' ἄλλου ὀνόματος... κοσμιωτέρου καὶ σεμνοτέρου. Ἡ συμβουλή σας ἦτο ἐξαιρετος, δὲν το ἠρνήθη τούτο ποτέ, ἀλλ' ἔως σήμερον δὲν τὴν εἶχα βάλῃ εἰς πρᾶξιν, σὰς το ὁμολογῶ, διότι με αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶχον καταταχθῆ εἰς τὸ σύνταγμα μου καὶ ὑπηρέτησα με ὄλους τοὺς βαθμούς, καὶ θὰ ἦτο παιδαριῶδες νὰ ἀναγκάσω τόσους συναδέλφους μου νὰ ἀφήσουν τὴν πολυετῆ συνήθειαν, καὶ νὰ με ὀνομάζουσι με ἄλλο ὄνομα, παρὰ τὸ διαβολοῦνομά μου. Ἀλλὰ τέλος πάντων ὁ πρόβιβασμός μου καὶ ἡ μετάθεσίς μου εἰς ἄλλο σύνταγμα μοῦ εὐκόλυνε τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ὀνόματος, ἣτις εἶνε τῶρα πληρέστατα δεδικαιολογημένη. Ἄνευ ἀ-

ναβολῆς λοιπὸν ἦλθον εἰς Παρισίους ἐφωδιασμένος με ὄλα τὰ ἀναγκαιοῦντα ἔγγραφα. Ἡ καλή μου τύχη τὰ ἔφερε καὶ εὐρῆκα εἰς τὸ ὑπουργεῖον παλαιὸν τινὰ συμμαθητήν μου καὶ αὐτός μ' εὐκόλυνε καὶ κατώρθωσε νὰ καταχωρισθῇ ἡ αἵτησίς μου εἰς τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας σας στέλλω ἀντίτυπον. Ὁ εἰσηγητὴς ὅστις πολὺ συνεκινήθη ἔνεκα τῆς συμφορᾶς μου, μοὶ ὑπεσχέθη νὰ τελειώσῃ τάχιστα τὴν ὑπόθεσιν. «Δὲν θὰ λάβω ἀνάγκην νὰ καταφύγω εἰς πολλὰς φράσεις, εὐθύς καθὼς ἐκστομίσω τὸ ὄνομά σου ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ πρόεδρος, ἄνθρωπος πολὺ ἐντροπαλός, θὰ με παρακαλέσῃ νὰ μὴ προχωρήσω περαιτέρω» Λοιπὸν μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ διάταγμα θὰ κοινοποιηθῇ, καὶ ἐντὸς τριῶν μηνῶν κατὰ τὸν νόμον, θὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὀνομάζωμαι... εὐρετέ το.»

Ὁ ζωγράφος ἐξέσχισε τὴν ταινίαν τῆς ἐφημερίδος καὶ ἀνεζήτησεν ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τῶν γνωστοποιήσεων. Ἀνέγνω δὲ μετὰ πολλῆς συγκινήσεως τὴν ἐπομένῃν δήλωσιν:

«Ἵπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης

Ὁ κύριος Ἰάκωβος... (ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ζωγράφου παρέδραμε τάχιστα τὸ πατρωνυμικὸν ὄνομα) ἀντισυνταγματάρχης τοῦ 145ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ ὑπέβαλεν αἰτήσιν περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ πατρωνυμικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διὰ τοῦ ὀνόματος Δελωρῆ, ἐπιθέτου τῆς μητρὸς του, καὶ νὰ ὀνομάζεται τοῦ λοιποῦ Ἰάκωβος Κάρλος Δελωρῆς.»

«Τέλος πάντων!» ἀνεφώνησε ἀναπνέων δυνατὰ ὁ γηραιὸς ζωγράφος πλήρης ἀγαλλιᾶσεως.

Ἐν ᾧ δὲ ἔμελλε νὰ γράψῃ πρὸς τὴν Βαλεντίνην ἐξαιτούμενος συγγνώμην, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτήν, διενόηθη νὰ ἐξέλθῃ παρευθὺς, καὶ πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀνεψιοῦ, νὰ διέλθῃ διὰ τῆς οἰκίας τῆς φίλης του.

Ἀπὸ ἡμισείας ὥρας ἡ Βαλεντίνη ἦτο μόνη, καὶ ἐν τῇ βραχεῖ τούτῳ διαστήματι ἐπεδόθη εἰς μυρίας ποικιλωτάτας σκέψεις περὶ τοῦ ἀγνωστοῦ ἐκείνου ἀξιώματι, ὅστις τυχαίως ἐγένετο ὑποκείμενον τοῦ μακροῦ διαλόγου ἐν τῷ ἔργα-

στηρίψ τού γηραιού ζωγράφου. Ἠγανάκτει δὲ σχεδὸν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅστις ἔδειξε τοσαύτην ἀδυναμίαν, ὥστε προθύμως ὑπήκουσεν εἰς τὴν παρακλήσιν αὐτῆς καὶ ἐξεστόμισε τὸ ἀποτρόπαιον ἐπίθετον τοῦ ἀνεψιοῦ του. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔπερ ἀδιαλείπτως ἀντήχει βομβοῦν περὶ τὰ ὠτά της ὡς θλιβερός καγχασμός παραφρονος, τὴν ἀπῆλπιζε. Προσεπάθει, συγκεντροῦσα πάσας τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὰς δυνάμεις, νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦτο μετ' ἀταραξίας, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ φανῶσιν εἰς αὐτὴν ὀλιγώτερον βδελυκταὶ αἱ συλλαβαὶ αὐτοῦ. Τὸ ἐπανελάμβανε μάλιστα κάμπτουςα ἐπιχαίτως τὴν φωνήν, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωνε.

Τὸ ὄνομα ἔμενον ἀναισθητὸν ἢ βδελυρὰ ἀσχημίᾳ αὐτοῦ κατ' οὐδὲν ὑπεκρίνει πρὸ τῶν ἐπαγωγολάτρων θωπειῶν τῆς ταλαίνης χήρας, ἥτις ἦτο σχεδὸν ἐκμανής, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ δαμάσῃ τὸ ἀτίθασσον καὶ φοβερὸν τοῦτο ὄνομα.

Αἴφνης ὑπηρετῆς ἐλθὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπισκεψίν τοῦ κ. Δελωρῆ.

— "Α! τί καλὰ ἐκάματε καὶ ἤλθετε πρὸ τῆς ὀρισιμένης ὥρας! εἶπε τρέχουσα πρὸς τὸν φίλον της, σὰς εὐχαριστῶ... Ἐλάτε εἰς τὸν κῆπον. Ἐχω ἀνάγκην ἀέρος... Εἶμαι ὑπερβολικὰ ἐξηρηθισμένη καὶ πταίετε σεῖς, μάλιστα, σεῖς πταίετε..."

Ἡ Βαλεντίνη ἐξηκολούθησεν οὕτω λαλοῦσα ἐπὶ τινὰς στιγμάς, βαδίζουσα ἐναγωνίως ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Ὁ κ. Δελωρῆς οὐχὶ ἄνευ δυσκολίας εὔρε τρόπον νὰ γνωστοποιήσῃ πρὸς αὐτὴν τὸ αἷτιον τῆς ἐπισκέψεώς του πρὸ τῆς ὀρισιμένης ὥρας.

— Τότε, ἐκάματε πολὺ κακὰ, διέκοψε μετὰ τραχύτητος, δὲν σας εὐχαριστῶ πλέον... Θέλετε λοιπὸν νὰ μ' ἀφήσετε ἴσα ἴσα τώρα ὅπου ἔχω μεγίστην ἀνάγκην ἀνθρωπίνης ὀμιλίας! Κρίμα ὅπου ἔλεγα ὅτι ἔχετε γενναῖα αἰσθήματα! Ἡμεῖς αἱ γυναῖκες δὲν εἴμεθα τόσον ἄστατοι, δὲν προσπαθοῦμεν νὰ ἀρπάξωμεν τὴν ἐλαχίστην πρόφασιν διὰ νὰ παραβῶμεν τὸν λόγον μας!.. Πῶς!... δὲν μου ὑπεσχέθητε μεθ' ὄρκου μόλις πρὸ μιᾶς ὥρας, νὰ ἔλθετε νὰ συμφάγωμεν; καὶ τώρα... Μήπως σας εἶμαι ὀχληρὰ; "Ω! μείνετε ἡσυχος, καὶ ποτὲ ἄλλοτε δὲν θὰ ἔλθω νὰ σας ἐνοχλήσω ζητοῦσα παρηγορίαν..."

Ὁ καλλιτέχνης ἴστατο ἄναυδος. Μόλις ἠδυνήθη νὰ κινήσῃ τὴν χεῖρα καὶ νὰ ποιήσῃ νεῦμα διαμαρτυρίας, ἀκούων οὕτω διαστρεφόμενῃ τὴν φιλίαν του. «Ἐχει τὰ νεῦρά της, διανοήθη, ἄς περιμεῖνῃ νὰ κοπάσῃ ἢ τρικυμίᾳ».

Μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ ποθητὴ γαλήνη. Ἡ Βαλεντίνη αἰσχynomένη πως, ἐκοκκίνισε, ἀπέμαξεν ἐν δάκρυ καὶ ἐψιθύρισε «Συγγνώμην».

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος ἠδύνατο ἤδη νὰ ἐξηγηθῆ. Ἀλλ' ἐκείνη δὲν τὸν ἀφῆκεν, ὑπολαβοῦσα μετὰ φωνῆς γαληνιαίας:

— Πρὸ ὀλίγου εἶπα πολλὰς ἀνοησίας, δὲν εἶν' ἀλήθεια; Μὴ τας ἐνθυμείσθε παρακαλῶ, λησμονήσετε τας... Ἐννοεῖται ὅμως, προσέθηκε μετὰ ἐτοιμότητος ἀποκρουούσης ὅταν δήποτε ἀντίρρησησιν, καὶ ὡς ἐὰν ὑπεμίμνησκέ τι ἐκ τῶν προτέρων συμπεφωνημένων, ἐννοεῖται, καλέ μου γείτον, ὅτι θὰ παραγγείλω νὰ προστεθῆ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τρίτον πινάκιον... Λοιπὸν γρήγορα τρέξατε εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, μὰ μὴ καθέσθε. Δὲν βλέπετε τί ὥρα εἶνε; Σὰς δίδω καιρὸν ἐνὸς τετάρτου περιπλέον διὰ νὰ ἀσπασθῆτε μετὰ τὴν ἡσυχίαν σας τὸν κύριον... Ἰάκωβον. Ὁ στρατιωτικὸς, ἤκουσα νὰ λέγουν πολλὰκις, δὲν πολυαγαπᾷ τὰς παρὰ πολλὰς φιλοφρονήσεις; ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι καὶ σεῖς θὰ συντελέσετε ὥστε νὰ δεχθῆ τὴν προσκλησίαν μου.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἡ Βαλεντίνη ὤθει τὸν ζωγράφον, ὅστις ἀνεπαισθῆτως εὐρέθη πλησίον τῆς θύρας, οὗτος δὲ πρὶν προφθάσῃ νὰ ἀποκριθῆ ἦτο ἤδη ἐξω εἰς τὰ προθυρα τῆς οἰκίας. "Ἄμα δὲ ἀνοίξας τὸ στόμα ἵνα εἶπῃ τίς οἶδέ τι, παρετήρησεν ὅτι ἡ φαιδρὰ καὶ ζωγρά αὐτοῦ φίλη εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

Ἦτο λοιπὸν ἠναγκασμένος νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ γράμμα τὸ πρόγραμμα τῆς νεαρᾶς χήρας.

Ε'

Ὁ ζωγράφος, ἀπὸ τινων ἐτῶν φίλος ὢν τῆς Βαλεντίνης, πολλάκις ἔτυχε τῆς εὐκαιρίας νὰ εἶπῃ περὶ τῆς ἀξιεράστου γείτονός του πρὸς τὸν ἀνεψιὸν του. Ἀλλ' ὅμως πάντοτε ἐξεφράζετο περὶ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ κινδυνώδους ταύτης χήρας μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ περισκέψεως, ἵνα μὴ διεγείρῃ τὴν περιεργίαν τοῦ Ἰακώβου καὶ ζητήσῃ οὕτως νὰ τὴν γνωρίσῃ. "Ὅθεν ὅτε, καταβάς ἀπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμάξης ἐμαθε παρὰ τοῦ θεοῦ του ὅτι ἐμελλον νὰ πορευθῶσιν εἰς τῆς νεαρᾶς χήρας, ἤσθάνθη πολλὴν στενοχωρίαν καὶ δυσκολίαν.

Τὸ νὰ συμφάγῃ μετὰ γυναικὸς ἦν οὐδέποτε εἶχε πλησιάσῃ καί, ὡς εἰκός, νὰ ὑποβληθῆ εἰς ἐνόχλησιν, ἐν ᾧ αὐτὸς ἤρχετο ζητῶν ἀνάπαυσιν καὶ ἐξοχικὴν ἐλευθερίαν, τῷ ἐφαίνετο ὡς ἐνόχλησις ἀνεπανόρθωτος. Τούτου δ' ἕνεκα τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο σκυθρωπὸν.

Ἀλλ' ὁ θεὸς τοῦ τούναντίον ἀγαλλόμενος, διότι ἔβλεπε προσφιλέστατον συγγενῆ, διότι ὁ ἀξιόλογος ἀνεψιὸς του ἐμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ μεταβάλλῃ τὸ δυσώνυμον ὄνομά του, οὐχ ἦττον δὲ ἦτο εὐτυχής, διότι εἶχεν ἀνακαλύψῃ παρὰ τῆς νεαρᾶς χήρας διαθέσεις ἐγκαρδίου. "Ὅθεν ἀπροκαλύπτως ἐξῆμνησε πάσας τὰς ἀρετὰς τῆς νεαρᾶς φίλης του μετὰ τῆς αὐτῆς τελειότητος καὶ τέχνης, μεθ' ἧς ἐζωγράφει εὐμορφολάτῃς γυναικῶν κεφαλὰς. Ὁ δὲ ἀνεψιὸς ἀκρωμένος τὴν λαμπρὰν ταύτην περιγραφὴν, ἤσθάνθη κατὰ μι-

κρόν ἐλαττουμένην τὴν κατέχουσιν αὐτὸν ἀνίαν.

Μετ' ὀλίγον οἱ δύο προσκεκλημένοι εἰσῆρχοντο διὰ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης καὶ εἰσῆγοντο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἡ Βαλεντίνη ἀνεμένεν αὐτούς, ἦτο δὲ εὐμορφοτάτη καὶ ὑπερήφανος ὡς ἐκ τῆς νίκης ἣν ἐνίκησε, βλέπουσα τὸν ζωγράφον ὑπακούσαντα. Οὗτος δὲ παρουσιάζων τὸν συνταγματάρχην εἶπε :

— Ὁ κύριος... Ἰάκωβος.

Εἶπε δὲ ταῦτα στηρίζων τὴν φωνήν του ἐπὶ τῶν ἀποσιωπητικῶν, ὥστε ἡ Βαλεντίνη ἐκοκκίνισεν ἀκούσασα ἀπαξ ἔτι ὠρούμενον εἰς τὰ ὦτά της τὸ κακῶνυμον ἐπίθετον τοῦ ἀξιωματικῶν.

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος παρετήρησε τὸ πάθημα τῆς νεαρᾶς χήρας καὶ διεσκέδασεν ὀλίγον, ἐν ᾧ ἐκείνη καὶ ὁ ἀνεψιὸς του ἀντήλλασσον τὰς πρώτας φιλοφρονήσεις.

Οἱ δύο οὗτοι ἐγίνωσκον ἀλλήλους μόνον διὰ τῶν προφορικῶν εἰκόνων τοῦ ζωγράφου. Ὅθεν ἐξήταζον ἀλλήλους μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Ἐνδομύχως ἐκάτερος αὐτῶν ὠμολόγησεν ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ ζωγράφου ὡς πρὸς τὰς γραμμάς ἦτο ἀκριβέστατον.

Ἀπελείπετο ἤδη νὰ σπουδάσῃ τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὄντως, ὅτε ἤλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ἐβεβαίωσαν ἀμοιβαίως ὅτι ὁ γηραιὸς ζωγράφος διετύπωσε τὰς ψυχολογικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας, μεθ' ἧς περιέγραψε καὶ παρέστησε τὸ καθ' αὐτὸ φυσικὸν ὄν, τὸ σῶμα.

Ἡ Βαλεντίνη μείνασα μόνη, διενόηθη ὅτι ἡδύνατο κάλλιστα νὰ ἠμολογήσῃ ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἀνὴρ κατὰ πάντα τοιοῦτος, ὅποιον σύζυγον αὐτὴ ἤθελε νὰ λάβῃ.

Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς· ἀλλὰ τὸ ὄνομά του, τὸ κακῶνυμον ἐκεῖνο ὄνομα, ὅπερ ἀκούσασα κατὰ πρῶτον εἶχε ῥῆξιν κραυγὴν φρικῆς, τὸ ὄνομα ὅπερ ἐπιέζε τὴν μνήμην αὐτῆς καὶ τὸ στῆθος ὡς δεινὸς ἐφιάλτης!

Οἴμοι, τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν της ἀπειλητικὸν καὶ ἐσκίαζε τὸ εὐφρόσυνον αὐτῆς ὄνειρον.

«Τῶν ἀδυνάτων! τῶν ἀδυνάτων!» ἀνεφώνησεν ἄπελπις, λαμβάνουσα τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν πυρετωδῶς κινουμένων χειρῶν της.

Ἐπειτα δὲ μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν, καθ' ἣν ἐπανῆλθεν ἡ γαλήνη καὶ τὸ λογικόν της, ἤκούετο ψιθυρίζουσα μετὰ πικρίας : Τί δυστυχία!.. ἐὰν τοῦλάχιστον τὸ ὄνομά του ἦτο τοιοῦτον... ἢ τοιοῦτον, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ το συνεθίσθῃ κανεὶς βαθμηδόν», καὶ ἐπανελάμβανε διάφορα ἄσχημα καὶ δυσώνυμα ὀνόματα.

Ἐπειτα δὲ λαμβάνουσα τὸ κτηνωδὸν ὄνομα τοῦ συνταγματάρχου, ἐσχημάτιζεν αὐτὸ ὑποκοριστικόν, τὸ ἠκρωτηρίαζε ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους, ἀλλ' οὔτε ἡ ἀπο-

κοπὴ οὔτε ἡ ἀφαίρεσις ἡδύνατο νὰ τὴν συνδράμῃ εἰς βελτίωσιν τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἐνεφανίζετο ἐνώπιόν της εἰδεχθέστατον, κεφαλαίως γραμμασι γεγραμμένον, καὶ οὐδὲν αἱματοσταγὲς τραῦμα φέρον ἐκ τῶν γενναίων τῆς χήρας ἀκρωτηριασμῶν.

Ἄλλοιμονον! ἔτη πρέπει νὰ παρέλθουν διὰ νὰ το συνηθίσθῃ τις!.. Ἄλλὰ καὶ πῶς νὰ το συνηθίσθῃ; ἄλλο τοῦτο πάλιν φοβερὸν ζήτημα.»

Καὶ εἰρωνεῖα δεινὴ συνέστελλε τὰ ῥόδινα αὐτῆς χεῖλη.

Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξηκολούθει πάλιν τὸν διακοπέντα μονόλογόν της.

«Δὲν λέγω πάλιν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶνε ὄλωσ διόλου ἀνυπόφορον.. Τί ἀλλόκοτον πρᾶγμα εἶνε ἡ συνήθεια!.. Θεέ μου, πόσον ἡ ἀρχὴ θὰ εἶνε ὀχληρὰ καὶ δύσκολος!»

Αἱ βαθμιαῖαι αὐταὶ παραχωρήσεις καὶ ὑποχωρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας οὐδὲν ἄλλο βεβαίως ἀπεδείκνυον, ἢ ὅτι ἡ ἐντύπωσις ἣν ἐνεποίησεν ὁ συνταγματάρχης εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς καὶ μάλιστα εἰς τὴν καρδίαν, θὰ ἦτο πάντως ζωηροτάτη..

Ὡρας ὅλας ἔμεινεν ἀγρυπνοῦσα καὶ ταῦτα πάντα διανοουμένη. Ἐκοιμήθη δὲ πολὺ ἄργα. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀγρυπνίας ταύτης ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς ἡ πρὸς τὸ ἄσχημον ὄνομα ἀποστροφή αὐτῆς, ὥστε πρὶν ἢ κλείσθῃ τοὺς ὀφθαλμούς της συνήθησε αὐτῆς περὶ τοῦ ὀνόματος λέξις : «ἀδύνατος» ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς φράσεως : «ὡς προσπαθῆσω».

Ἄλλὰ καὶ ὁ συνταγματάρχης ἦτο τεταραγμένος. Ὡς ἐνθυμῆσθε, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῆς νεαρᾶς χήρας σιωπηλῶς ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ του, ὅτι ἡδύνατο κάλλιστα νὰ τὴν θεωρῇ ὡς ἐπίδοξον σύζυγον. Εἶχε δὲ ἐνδομύχως φόβον τινά, διότι ὁ γηραιὸς ζωγράφος οὐδὲν εἶπε πρὸς αὐτὸν παρέχον ἐλαχίστην κἄν ὑπόνοιαν περὶ τοῦ ὄντως δυνατοῦ τῆς πληρώσεως τῶν διακαῶν του πόθων.

Εὐθὺς ὡς ἀπεμακρύνθησαν βήματά τινὰ ἀπὸ τοῦ οἴκου τῆς νέας, ὁ θεὸς εἶπε πρῶτος διακόπτων τὴν σιγὴν.

— Λοιπόν, ἀγαπητέ μου, πῶς σου φαίνεται; νὰ μου εἰπῆς εἰλικρινῶς, εἰμποροῦσες νὰ τὴν ἀγαπήσῃς;

— Πῶς μου φαίνεται; αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νὰ τὴν ἀγαπήσω, ἀγαπητέ μου θεῖε, καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἔχω ἀρκετὴν φρόνησιν νὰ μὴ τὴν ἴδω ἄλλην μίαν φορὰν, ἐκτὸς πλέον..

— Ἐκτὸς πλέον;... Ἐλα, τελείωνε τὴν φράσιν σου.

— Ἐκτὸς πλέον ἂν ἔχετε τίποτε ἄλλον λόγον σπουδαῖον νὰ με ἀναγκάσετε νὰ πράξω ἄλλως πῶς.

— Ένα μόνον λόγον ἔχω καὶ καλόν, νά σε ἰδῶ μὲ μίαν γυναικὰ ἀξίαν σοῦ.

— Περὶφημα!

— Τότε λοιπὸν θὰ γίνῃ.

— Ἄλλ' ἡ διαβεβαίωσίς σας ὅμως, θεῖέ μου, δὲν θὰ με κάμῃ καὶ τόσον αὐθάδη, ὥστε νά νομίζω ὅτι μόνη ἡ παρουσία μου ἀρκεῖ διὰ νὰ κυριεύσω τοιοῦτον φρούριον.

— Καὶ ὅμως τὸ φρούριον ἔκαμε προτάσεις περὶ παραδόσεως. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ εἶδα μικρὰν λευκὴν σημαίαν. Ζητοῦν νὰ ἔλθουν εἰς διαπραγματεύσεις. Ἐμπρός, περὶφημα! βλέπεις πῶς με κάμνεις νὰ ὀμιλῶ καὶ ἐγὼ σὰν νὰ ἦμιον στρατιωτικός; . . . Ἡ Βαλεντίνη σε ἀγαπᾷ, εἰξευρέ το. Ἄν τὸ 'κατάλαβες ἢ δὲν το κατάλαβες τί με μέλει, ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω τὸν λόγον σου νὰ τα τελειώσω τὰ πράγματα, καὶ δὲν σ' ἐρωτῶ πλέον. . . . Καὶ τί καλὰ! τί καλὰ ὅπου ἔκαμες καὶ ἠλλαξες τὸ ὄνομά σου, εἰδὲ μὴ. . .

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ἰάκωβος ὀλίγον πειραχθεὶς, καὶ δὲν θὰ με ἠγάπα ἂν εἶχα τὸ ὄνομά μου;

— Ἄλλα πάλιν! Ἄφ' οὐ σε λέγω ὅτι σε ἀγαπᾷ, ἂν καὶ το εἰξεύρει τὸ διαβολοῦνόμα σου.

— Καὶ τῆς το εἶπετε; ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης λαβὼν ὀλίγον θάρρος καὶ ἐλπίδα. Καὶ λέγετε ὅτι τόσον μ' ἀγαπᾷ, ὥστε νὰ παραβλέψῃ τὸ ὄνομα;

— Μετατοπίζεις τὸ ζήτημα, ἀγαπητέ μου; Νά σε 'πάρῃ μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα θὰ ἦτο μὰ τὸ νὰ πολὺ νόστιμον! . . . Ἡ Βαλεντίνη νὰ συναίνεσῃ νὰ την λέγουν κυρίαν. . . ; ὀμιλεῖς σπουδαίως; μὲ τὰ σωστά σου; Ἐ, τί λέγεις, νὰ την βολιδοσκοπήσω νὰ ἰδῶ τί φρονεῖ περὶ τοῦ ὀνόματος;

— Σᾶς παρακαλῶ μάλιστα, θεῖέ μου, εἶπε ζωηρῶς ὁ Ἰάκωβος, διότι ἐὰν καταλάβω ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ με προτιμήσῃ ἀφ' οὐ πρῶτον ἀλλάξω τὸ ὄνομά μου, τότε θὰ συμβουλευθῶ τὴν ἀξιοπρέπειάν μου καὶ δὲν θὰ ἀνεχθῶ νὰ το ἀλλάξω μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εἰπῇ αὐτὴ τὸ νάι.

— Μὰ τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτοὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόμη καὶ ὅταν εἶνε ἐρωτευμένοι! . . . Νά, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀρχοντικόν μας, ἄς ἀνάψωμεν ἓνα σιγαράκι καὶ ἄς ἀλλάξωμεν ὀμιλίαν.

Σ'

Τὴν ἐπιούσαν περὶ ὥραν 1 μ. μ. ὁ ζωγράφος μετέβη μόνος εἰς τῆς νεαρᾶς χήρας. Ἡ συνήθως παιδρὰ αὐτοῦ ὄψις ἦτο πως τεταραγμένη, ἔνεκα τῆς ἀξιώσεως ἣν εἶχεν ὁ ἀνεψιὸς του νὰ τον θελήσῃ ἡ Βαλεντίνη μετὰ τοῦ ἀφορήτου ὀνόματός του.

Ἡ κατέχουσα τὸν γηραιὸν μέρμινα ἐξέλιπεν, εὐθύς ὡς εἶδε καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Βαλεντίνης ἐξηλλοιωμένον ἔνεκα τῆς ἀυπνίας. Τοσοῦτον δὲ την εἶδε καταβεβλημένην καὶ συνεσταλμένην, ὥστε ἀδιστακτικῶς ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἰσχυρότερον

καὶ μᾶλλον ὀπλισμένον, καὶ διὰ τοῦτο ἄνευ περιστροφῶν ὀμίλησε πρὸς αὐτήν· ἀλλ' οὐχὶ πάλιν ὡς τις τυφλὸς καὶ ἀδέξιος, ἀλλὰ ὡς συνετὸς διπλωμάτης.

— Εἰξεύρετε, κόρη μου, εἶπεν, ὅτι τὰ ἀποτέλεσματα τῆς χθεινῆς ἐπισκέψεως μας ἐπικυρώνουν τοὺς φόβους μου τοὺς ὁποίους εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σας ἀνακοινώσω; Δὲν θὰ τον ἐπανιδῆτε τὸν ἀνεψιόν μου.

Ἡ Βαλεντίνη συνεταράχθη ἔνεκα τοῦ ἀποτόμου τῆς φιλικῆς ταύτης ἀνακοινώσεως. Δάκνουσα δὲ τὰ χεῖλη της ἐκοκκίνισεν, ἐμειδίασε καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ πικρίας ἠρώτησε:

— Καὶ διατί τάχατες! . . .

— Ἄς ὀμιλήσωμεν σοβαρότερον, ἀγαπητή μου, καὶ ἄς μὴ παίζωμεν μὲ τὸ ἀσήμαντον τοῦτο πρόσκομμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐννοῶ καὶ νὰ το ἀφήσω νὰ δεινωθῇ. Ὁ Ἰάκωβος σήμερόν σας ἀγαπᾷ πολὺ, καὶ αὔριον θὰ σας ἀγαπᾷ ὑπερβολικῶς.

Ἡ Βαλεντίνη ἠσθάνθη ἐν ἑαυτῇ φλόγα καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν της. Ἐν τούτοις ἠρώτησε μετὰ τινος σοβαρότητος:

— Καὶ ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν, ἐν ἣ περιπτώσει ὁ ἀνεψιὸς σας ἤθελέ μ' ἀγαπήσῃ, ἐὰν ἐγὼ το ἐπέτρεπον;

— Μὰ, κόρη μου, τὸ κακὸν ἔγκειται, καθὼς κάλλιστα εἰξεύρετε, εἰς τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον σεῖς ποτὲ δὲν θὰ συναίνεσετε νὰ παραδεχθῆτε.

Ἡ Βαλεντίνη ἀνεστῆναξεν ἐκ βαθέων καὶ μετὰ τινος μελαγχολίας εἶπε:

— Ἄλλ' ἐὰν ὅμως δὲν μ' ἐμποδίσῃ τὸ ὄνομα;

— Τί εἶπετε. . . ; ἠρώτησεν ὁ ζωγράφος σφύδρα συγκεκνημένος καὶ περιχαρῆς.

— Τὴν ἀλήθειαν, ὑπέλαβεν ἡ νέα, καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν σᾶς εἶπα· διότι ἀπὸ χθὲς δὲν ἠξεύρετε πόσας μηχανὰς ἐπενόησα διὰ νὰ κατορθώσω νὰ ὑπερπηθῆσω τὸ φοβερόν τοῦτο ἐμπόδιον, νὰ συνηθίσω τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ ὄνομα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀφ' ἧς ἀπεχωρίσθημεν, κατέβαλα ζῆλον ὑπεράνθρωπον! Δὲν εἰξεύρετε πόσον ἠγωνίσθη ὅλην νύκτα κατὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, τοῦ ὁποίου ἕκαστον στοιχεῖον ἀπεχωρίζετο καὶ ἤρχετο ἐμπρός μου φλογόβολον ὡς φάντασμα καὶ μ' ἐφόβιζε. Ἐγὼ μόνον εἰξεύρω τί ὑπέφερα ὅλην νύκτα. Πρὸ ὀλίγων ὥρων τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ ἀπεστρεφόμεν καὶ προσεπάθουν νὰ το ἀποδιώξω ἀπὸ τὴν μνήμην μου καὶ ἀπὸ τὰ χεῖλη μου, πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ χεῖλη μου. Ἄλλὰ τώρα ὅμως τὸ φέρω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, τὸ κυττάζω καὶ ἔπειτὰ το προφέρω. Κατ' ἀρχὰς διὰ νὰ το συνηθίσω ἐκάθισα καὶ τὸ ἐσυλλάβιζα σὰν παιδάκι· ἀλλὰ συγχρόνως ὅμως ἐφανταζόμεν καὶ ἐκείνον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ ὄνομα. Τί νὰ σας εἰπῶ! δὲν μου φαίνεται πλέον τόσον φοβερόν. Ἄλλὰ τί τα θέλετε! δὲν θὰ κατορθώσω νὰ

ἀγαπήσω ὄνομα τοιοῦτον, προσέθηκεν ἡ Βαλεντίνης μετὰ χαριεστάτου μορφασμοῦ, ἀλλὰ αἰσθάνομαι ὅτι θὰ κατορθώσω νά το ἀνέχομαι καί νά το ὑποφέρω... Πότε θὰ γίνη τοῦτο; Θεέ μου! καθώς βλέπω, θαρρῶ ὅτι πρέπει νά παρέλθουν δύο τοῦλάχιστον ἐβδομάδες, ἴσως δὲ καί μία μόνον, τίς οἶδε!

Ὁ γηραιὸς ζωγράφος δακρύων ἅμα καί γελῶν δὲν ἠδυνήθη νά κρατηθῆ περισσότερο.

— Ἀγαπητόν μου τέκνον, εἶπε ἀρπάζων μετὰ συγκινήσεως τὴν δεξιὰν τῆς νεαρᾶς γυναίκος, ἀρκεῖ ἡ δοκιμὴ. Ἀνέλαιες ἀγῶνα διὰ τὸν ὁποῖον θὰ σοι ὀφείλεται μεγίστη χάρις αἰωνίως. Ἄφες με νά σε βραβεύσω τώρα εὐθύς, διότι μετ' ὀλίγον θὰ με αἰτιάσαι διότι σε ἐτυράννησα ματαίως τὴν ὥραν... Ὅχι, κόρη μου! δὲν θὰ ὀνομάξωσαι κυρία... κυρία... ἔς τὴν ὀργὴν τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ ὄνομα! δὲν θέλω πλέον νά το ἐκστομίσω.

Ἡ Βαλεντίνη ἀναυδος καί ἀπενεὺς ἔχουσα τὸ λαμπρὸν αὐτῆς βλέμμα ἠκροῦτο ἀπλήστως τῶν λόγων τοῦ ζωγράφου. Δὲν ἠδύνατο νά νοήσῃ τί ἐσήμαινον, ἐκεῖνος δὲ δὲν το ἔλεγε ταχέως ὡς ἐκείνη ἐπεθύμει.

— Μὰ τί σημαίνουν αὐτὰ ὅπου λέγετε; ἠρώτησε σείουσα τὴν δεξιὰν τοῦ γηραιοῦ αὐτῆς φίλου.

— Ἰδοῦ, χαριεσσά μου Βαλεντίνη! ὁ Ἰάκωβος θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἐντὸς τριῶν μηνῶν νά λάβῃ ἄλλο ἐπίθετον.

Καί ἐξήγησε καταλεπτῶς τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἃς ἡμεῖς γινώσκομεν ἤδη.

— Ἄ! ἀνέπνευσεν ἡ Βαλεντίνη, προφανῶς ἀνακουφισθεῖσα. Ἰσως ἕκαμα ἄσχημα νά μὴ καταστείλω τὴν χαρὰν μου, προσέθηκε· ἀλλά, σὺ παρακαλῶ νά μου εἰπῆτε εἰλικρινῶς, φαντασθῆτε μίαν στιγμὴν τὸν ἑαυτὸν σας γυναῖκα, θὰ σας ἦτο εὐχάριστον νά ἀκούετε νά σας λέγουν κυρίαν...

— Μὴ το ἐκστομίσης τὸ ἀπαίσιον ὄνομα, εἶπε κωμικῶς ὁ γηραιὸς φράττων τὰ ὠτά του, ἐγὼ το ἀπεστρεφόμην περισσότερο. Ἐπρεπε νά ἔχῃ τις τὴν γεννικιότητα στρατιωτικῶν διὰ νά ζήσῃ μὲ αὐτὸ τριαντατέσσαρα ὀλόκληρα ἔτη.

Ὁ Ζωγράφος ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῆς ἐντολῆς ἣν εἶχεν ἀναλάβῃ. Ἐγχιρόμενος δὲ ἵνα ἀπέλθῃ πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἠρώτησεν ἀστείως καί πως δηκτικῶς τὴν νεαρὰν χήραν.

— Καί τί φρονεῖτε, περὶ τῆς παλαιᾶς παροιμίας «ὁ γάμος εἶνε λαχεῖον;»

— Φρονῶ ὅτι παρῆλθεν ἡ ἰσχὺς της, ἀπεκρίθη εὐφυῶς ἡ Βαλεντίνη, καί ὅτι πρέπει νά ἀναστραφῆ «τὸ λαχεῖον εἶνε γάμος», δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον... Προσθέτω δὲ ὅτι οἱ πτωχοὶ μου δὲν θὰ χάσουν τίποτε, διότι ἐντὶ τοῦ λαχεῖου θὰ διανεύμω δῶρα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων...

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ γηραιὸς ζωγράφος

λαμβάνων τὸν πῖλόν του, αἱ γυναῖκες ἔχουν περισσότερο σοφίαν παρὰ τὰ ἔθνη, καί περισσοτέραν καρδίαν παρὰ τοὺς ἄνδρας.

[Ἐκ τῆς Γαλλικῆς].

Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΣ

ΤΑ ΕΠΙΓΕΙΑ ΑΓΑΘΑ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Δεικνύοντες πῶς ἡ πενία συντελεῖ εἰς τὸ μεγαλόβουλον καί εἰς τὴν τῶν ιδεῶν μεγαλοπρέπειαν καί λαμπρότητα, ταυτοχρόνως ὀφείλομεν νά δεῖξωμεν καί τὸ ἀσθενὲς αὐτῆς μέρος καί τοὺς σκοπέλους αὐτῆς. Καί δὴ ὅσκις ἡ πενία δὲν ἐμπνέει τὴν χαμέρπειαν καί τὸν φθόνον, δυνατόν νά τίκτῃ σκαιὰν ὑπερηφανίαν καί ποιάν τινα ἀλαζονεῖαν κατ' οὐδὲν εὐλογωτέραν τῆς ἀλαζονείας τοῦ γένους καί τοῦ πλοῦτου. Τέλος δὲν εἶνε ἀρετὴ μείζων τὸ νά εἶνέ τις πένης μᾶλλον ἢ πλούσιος, διότι ἡ ἀληθὴς συμβουλή τῆς φρονήσεως εἶνε, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, νά μὴ ἐκπλήσσειται τις ἐπὶ τῇ κοινωνικῇ αὐτοῦ καταστάσει, ἔστω αὕτη οἶα δὴποτε· διότι ὁ ἐπαίρομενος ἐπὶ τῇ πενίᾳ αὐτοῦ δὲν ἀπέχει πολὺ τοῦ αἰσχύνεσθαι ἔνεκα αὐτῆς, τὸ δὲ καταφρονεῖν τοῦ πλοῦτου οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ σφοδρῶς ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ. Σφόδρα ἐπεθύμουον νά ἴδω τοὺς πένητας νοοῦντας τὸν πλοῦτον, καί τοὺς πλουσίους νοοῦντας τὴν πενίαν· διότι ὀφείλει τις νά λάβῃ ἀπλῆν τινα ἔννοιαν πάντων τῶν πραγμάτων, καί νά μὴ καταπατῆ ἀλαζονικῶς τὰ ἀγαθὰ ὧν στερεῖται. Μάλιστα δὲ τοσοῦτον βδελύττομαι τὴν ὑπόκρισιν καί τὸ ψεῦδος, ὥστε θὰ συνεβούλευον μᾶλλον τὸν πένητα νά ἐπιθυμῆ τοῦ πλοῦτου μετρίως ἢ νά καταφρονῆ αὐτοῦ μετ' ὑπεροψίας· τοσοῦτον φοβοῦμαι μήπως ὑπὸ τὴν ὑποκριτικὴν ταύτην καταφρόνησιν ὑποκρύπτηται κρυφία τις ἐπιθυμία καί ἄδικος δυσμένεια κατὰ τῶν μᾶλλον εὐνοηθέντων.

Οἱ ἄνθρωποι ἵνα ζήσωσιν ἔχουσι χρεῖαν οὐ μόνον τῶν ἐξωθεν πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις καί χώρου τινὸς ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦτ' ἔστι κατοικίας, διαμονῆς ἄρα καί ὁ τόπος ἐν ᾧ κατοικοῦμεν ἔχει μεγάλην δύναμιν εἰς τὸ εὐδαιμόνως ζῆν. Ὅθεν ἃς εἴπωμεν καί περὶ τούτου ὀλίγας τινας λέξεις.

Οἱ ἄνθρωποι κατοικοῦσιν εἴτε ἐν τῇ ἐξοχῇ εἴτε ἐν ταῖς πόλεσι μικραῖς ἢ μεγάλαις, εἴτε ἐν ἐπαρχίαις εἴτε ἐν πρωτευούσαις. Ἐκ τούτου δὲ πολλὰ καί τὰ διάφορα ἐπακολουθήματα.

Ἀνέκαθεν περιεγράφησαν τὰ γλυκύτατα καί σωτήρια ἀποτελέσματα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Οἱ ποιηταὶ ἔθεντο ἐν τῇ ἐξοχῇ τὴν ἀγνότητα τῶν